

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра цивільно-правових дисциплін

«Затверджую»
Голова Вченої ради юридичного факультету
Віталій СЕРЬОГІН
« 31 серпня » 2022 р.

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
з цивільного права і цивільного процесу
для студентів спеціальності 081 Право

Освітньо-професійна програма «Право»
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Затверджено на засіданні кафедри
цивільно-правових дисциплін
Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Затверджено на засіданні науково-
методичної комісії юридичного
факультету Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
юридичного факультету № 1 від
31.08.2022 р.

Програма атестаційного екзамену з цивільного права і цивільного процесу для студентів спеціальності 081 Право за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Освітньо-професійна програма «Право».

Укладачі: к. ю. н., доц. Устименко О.А.
к. ю. н., доц. Волощенко О.М.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестаційний екзамен з цивільного права і цивільного процесу грає важливу роль у завершальній стадії формування і оцінки теоретичної підготовки фахівців. Атестаційний екзамен – це перевірка програмних результатів навчання з фахових дисциплін, визначених освітньо-професійною програмою «Право» та передбачених відповідним навчальним планом. Він проводиться для студентів 4 курсу денної та заочної форми навчання після завершення останнього семестру навчання.

Програма атестаційного екзамену – це основний науково-методичний документ, що регламентує зміст атестаційного екзамену з цивільного права і цивільного процесу за фахом.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з дисциплін «Цивільне право (загальна частина)», «Цивільне право (особлива частина)», «Цивільний процес» освітньо-професійної програми «Право».

Атестаційний екзамен з цивільного права і цивільного процесу передбачає перевірку досягнення наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Тестові завдання до комплексного атестаційного екзамену складаються з тестових завдань за наступними дисциплінами:

- Цивільне право (загальна частина);
- Цивільне право (особлива частина);
- Цивільний процес.

Питання для підготовки до атестаційного екзамену з дисципліни «Цивільне право і цивільний процес»

1. Цивільне право в системі права України. Поняття цивільного права як галузі права. Предмет цивільного права. Метод регулювання в цивільному праві.
2. Принципи цивільного права. Система цивільного права.
3. Загальна характеристика джерел цивільного права.
4. Цивільне законодавство України: поняття та структура. Договір як джерело цивільного права. Акти цивільного законодавства й договір.
5. Звичай як джерело цивільного права. Звичаї ділового обороту. Міжнародні договори як джерела цивільного права.
6. Поняття цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин.
7. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин.
8. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи.
9. Цивільна дієздатність фізичної особи: поняття, види.
10. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною.
11. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою.
12. Опіка та піклування над фізичною особою.
13. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття та ознаки юридичної особи. Правосуб'єктність юридичної особи та порядок її реалізації.
14. Види та організаційні форми юридичних осіб.
15. Порядок створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб.
16. Припинення юридичної особи.
17. Підприємницькі товариства: поняття та види.
18. Поняття об'єктів цивільних прав та їх оборотоздатність.
19. Речі як об'єкти цивільних прав: поняття, класифікація.
20. Гроші як об'єкти цивільних прав. Валютні цінності. Майно, майнові права. Підприємство як єдиний майновий комплекс.
21. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав. Інформація як об'єкт цивільних правовідносин.
22. Цінні папери як об'єкти цивільних прав.
23. Поняття та ознаки правочину. Види правочинів. Умови дійсності правочину.
24. Форма правочину та юридичні наслідки її недодержання. Недійсні правочини, їх юридична природа та види.
25. Загальні юридичні наслідки недійсності правочину. Недійсність частини правочину.
26. Представництво в цивільному праві. Поняття та види представництва.
27. Підстави виникнення представництва. Суб'єкти представництва. Повноваження представника. Юридичні наслідки перевищення повноважень представником.

28. Довіреність: поняття, види, форма. Припинення представництва за довіреністю.
29. Поняття та види строків і термінів у цивільному праві. Способи визначення строків і термінів. Порядок обчислення строків.
30. Поняття та види позовної давності. Початок перебігу позовної давності.
31. Зупинення та переривання перебігу позовної давності. Юридичні наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.
32. Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи. Класифікація особистих немайнових прав у цивільному праві. Захист особистих немайнових прав.
33. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
34. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
35. Поняття власності та права власності. Зміст права власності. Об'єкти та суб'єкти права власності.
36. Здійснення права власності. Межі здійснення права власності. Обов'язки власника. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.
37. Підстави (способи) набуття права власності: поняття, види.
38. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва. Перероблення речі. Набуття права власності на продукцію, плоди та доходи від речі.
39. Набуття права власності на безхазяйну річ. Знахідка. Бездоглядна домашня тварина. Скарб.
40. Набуття права власності за давністю володіння нею (набувальна давність). Привласнення загальнодоступних дарів природи.
41. Набуття права власності за договором. Момент виникнення права власності в набувача за договором. Інші похідні способи набуття права власності.
42. Загальна характеристика підстав припинення права власності.
43. Відчуження речі як підстава припинення права власності. Відмова власника від права власності.
44. Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Визначення часток у праві спільної часткової власності.
45. Здійснення права спільної часткової власності. Право переважної купівлі частки у праві спільної часткової власності. Припинення права спільної часткової власності.
46. Право спільної сумісної власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Здійснення права спільної сумісної власності. Припинення права спільної сумісної власності.
47. Поняття захисту права власності. Підстави для захисту права власності. Поняття та види способів захисту права власності.
48. Віндикація як спосіб захисту права власності. Умови віндикації. Розрахунки при віндикації. Негаторний позов. Визнання права власності. Інші способи захисту права власності.
49. Загальна характеристика речових прав на чуже майно. Право володіння чужим майном.
50. Право користування чужим майном (сервітут).
51. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).
52. Право забудови земельної ділянки (суперфіцій).
53. Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення та зміст прав інтелектуальної власності.
54. Захист права інтелектуальної власності.

55. Поняття та об'єкти авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство.
56. Виникнення суб'єктивних авторських прав. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора. Випадки вільного використання творів. Строки чинності майнових авторських прав.
57. Поняття та об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Строки чинності суміжних майнових прав. Захист авторських і суміжних прав.
58. Поняття та об'єкти патентного права. Суб'єкти патентних прав.
59. Патент як форма охорони прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Майнові права, що впливають із патенту. Дії, що не визнаються порушенням прав володільця патенту. Припинення дії патенту та визнання його недійсним.
60. Загальна характеристика юридичних засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Комерційне (фірмове) найменування. Торговельна марка (знак для товарів і послуг).
61. Поняття спадкування. Підстави спадкування. Спадщина, її склад. Права та обов'язки, що не входять до складу спадщини. Відумерлість спадщини.
62. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Усунення від права на спадкування.
63. Спадкування за заповітом. Види заповітів. Право на обов'язкову частку в спадщині.
64. Зміст заповіту. Заповідальний відказ. Покладення на спадкоємця інших обов'язків. Форма заповіту. Посвідчення заповіту. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Недійсність заповіту.
65. Спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Спадкування за правом представлення.
66. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину. Загальний порядок прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Юридичні наслідки пропущення строку для прийняття спадщини.
67. Право на відмову від прийняття спадщини, порядок його реалізації, юридичні наслідки. Перехід права на прийняття спадщини (спадкова трансмісія).
68. Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями. Виконання заповіту. Повноваження виконавця заповіту.
69. Оформлення права на спадщину. Свідоцтво про право на спадщину та порядок його одержання.
70. Поняття спадкового договору. Сторони в спадковому договорі. Особливості спадкового договору з участю подружжя. Забезпечення виконання спадкового договору.
71. Поняття та елементи зобов'язання
72. Сторони та треті особи у зобов'язанні. Множинність сторін, її види. Заміна сторін у зобов'язанні.
73. Поняття та принципи виконання зобов'язань.
74. Місце виконання зобов'язання. Спосіб виконання зобов'язання.
75. Строк (термін) виконання зобов'язання.
76. Неустойка: поняття, предмет. Юридичні наслідки сплати (передання) неустойки.
77. Поняття та юридична характеристика поруки як способу забезпечення виконання зобов'язання. Юридичні наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого порукою.
78. Поняття та юридична характеристика гарантії як способу забезпечення виконання зобов'язання. Юридичні наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого гарантією.
79. Поняття та юридична характеристика завдатку як способу забезпечення виконання зобов'язання. Юридичні наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком.

80. Застава: поняття, види, підстави виникнення. Предмет застави. Юридичні наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого заставою.
81. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Новація. Прощення боргу.
82. Загальна характеристика підстав припинення зобов'язань їх види.
83. Поняття та ознаки відповідальності за цивільним правом. Види відповідальності за цивільним правом.
84. Умови відповідальності за цивільним правом. Підстави звільнення від відповідальності за цивільним правом.
85. Поняття договору в цивільному праві. Види договорів. Зміст договору
86. Укладення, підстави та юридичні наслідки зміни та розірвання договору.
87. Поняття та юридична характеристика договору купівлі-продажу, його види. Істотні умови договору купівлі-продажу.
88. Поняття та юридична характеристика договору поставки. Сторони та істотні умови договору поставки
89. Поняття, юридична характеристика, істотні умови договору дарування. Припинення та розірвання договору дарування
90. Поняття, юридична характеристика, зміст договору ренти. Передання майна під виплату ренти. Форма й розмір ренти, строк її виплати.
91. Поняття, юридична характеристика, зміст договору довічного утримання. Сторони договору довічного утримання (догляду).
92. Поняття, юридична характеристика, зміст договору найму (оренди) житла.
93. Поняття, юридична характеристика, зміст договору позички.
94. Сторони договору позички, їхні права та обов'язки. Припинення договору позички
95. Договір підряду: поняття, ознаки, види. Сторони договору підряду, їх права та обов'язки.
96. Поняття, юридична характеристика, права та обов'язки сторін за договором побутового підряду.
97. Договір підряду на проектні та пошукові роботи: поняття, юридична характеристика, істотні умови.
98. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг.
99. Поняття, зміст та виконання договору про надання послуг.
100. Договір перевезення вантажу: поняття, ознаки, види. Сторони договору перевезення вантажу, їхні права та обов'язки.
101. Договір перевезення пасажирів та багажу: поняття, ознаки.
102. Поняття, юридична характеристика, зміст договору транспортного експедирування.
103. Договір зберігання: поняття, ознаки, види. Сторони договору зберігання, їхні права та обов'язки. Особливості відповідальності професійного зберігача.
104. Договір страхування: поняття, види та особливості змісту
105. Договір доручення: поняття та ознаки. Сторони договору доручення, їхні права та обов'язки. Припинення договору доручення.
106. Поняття, юридична характеристика, зміст, припинення договору комісії.
107. Поняття, юридична характеристика кредитного договору. Істотні умови кредитного договору.
108. Поняття та ознаки договору банківського вкладу (депозиту). Зміст договору банківського вкладу (депозиту).
109. Поняття та ознаки договору факторингу. Порядок укладення та форма договору факторингу.
110. Договір комерційної концесії: поняття, зміст, сторони.
111. Поняття договору простого товариства. Правовий режим спільного майна учасників. Припинення договору простого товариства.

112. Поняття та особливості недоговірних зобов'язань. Види недоговірних зобов'язань.
113. Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.
114. Характеристика зобов'язання зі вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
115. Поняття та елементи деліктних зобов'язань. Підстава та умови виникнення деліктних зобов'язань.
116. Умови та порядок відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Поняття джерела підвищеної небезпеки.
117. Умови та порядок відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою.
118. Умови та відшкодування шкоди, завданої органами публічної влади, їх службовими чи посадовими особами.
119. Умови та відшкодування шкоди, завданої малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами, особами, цивільна дієздатність яких обмежена, та особами, які не усвідомлювали значення своїх дій та (або) не могли керувати ними.
120. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
121. Поняття та предмет цивільного процесуального права як галузі права.
122. Система цивільного процесуального права.
123. Цивільне процесуальне законодавство.
124. Поняття, завдання, види та стадії цивільного судочинства.
125. Поняття та система принципів цивільного судочинства.
126. Загальні принципи цивільного процесуального права.
127. Характеристика окремих принципів цивільного судочинства: гласність судового процесу, мова цивільного судочинства, змагальність сторін, диспозитивність цивільного судочинства, пропорційність у цивільному судочинстві, забезпечення права на перегляд та оскарження судового рішення, обов'язковість судових рішень.
128. Визначення складу суду. Склад суду.
129. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Наслідки відводу суду (судді).
130. Склад учасників справи. Процесуальні права та обов'язки учасників справи.
131. Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність.
132. Сторони в судовому процесі, їхні спеціальні процесуальні права та обов'язки.
133. Процесуальна співучасть.
134. Залучення до участі в справі співвідповідача. Заміна неналежного відповідача.
135. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
136. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору
137. Процесуальне правонаступництво.
138. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
139. Поняття й види представництва в судовому процесі.
140. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками.
141. Повноваження представника в суді. Документи, що підтверджують повноваження представників.
142. Склад інших учасників судового процесу.
143. Цивільний процесуальний статус інших учасників судового процесу.
144. Поняття та види цивільної юрисдикції.

145. Предметна та суб'єктна юрисдикція.
146. Інстанційна юрисдикція.
147. Територіальна юрисдикція (підсудність).
148. Поняття доказів у судовому процесі. Види засобів доказування: письмові, речові та електронні докази, висновки експертів, показання свідків.
149. Обов'язок доказування та подання доказів.
150. Предмет доказування. Підстави звільнення від доказування.
151. Оцінка доказів.
152. Забезпечення доказів.
153. Поняття процесуальних строків та їх види.
154. Обчислення процесуальних строків. Початок перебігу й закінчення процесуальних строків.
155. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.
156. Поняття та види судових повісток.
157. Порядок вручення судових повісток.
158. Поняття та види судових витрат.
159. Попереднє визначення суми судових витрат. Забезпечення та попередня оплата судових витрат.
160. Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати.
161. Розподіл судових витрат між сторонами.
162. Поняття та види заходів процесуального примусу.
163. Підстави та порядок застосування заходів процесуального примусу.
164. Поняття позову. Види позовів.
165. Підстави та види забезпечення позову. Зустрічне забезпечення.
166. Заяви по суті справи, їх види.
167. Позовна заява, її зміст і форма. Пред'явлення позову.
168. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви, відмова у відкритті провадження в справі.
169. Відкриття провадження в справі.
170. Підготовче провадження.
171. Захист відповідача від пред'явленого позову. Відзив, заперечення та зустрічний позов.
172. Врегулювання спору за участю судді.
173. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем. Мирова угода сторін.
174. Завдання та строки розгляду справи по суті.
175. Відкриття розгляду справи по суті.
176. З'ясування обставин справи та дослідження доказів.
177. Судові дебати та ухвалення рішення.
178. Фіксування судового процесу.
179. Зупинення та закриття провадження в справі. Залишення позову без розгляду.
180. Поняття та види судових рішень.
181. Порядок ухвалення судового рішення.
182. Законність і обґрунтованість судового рішення.
183. Проголошення судового рішення.
184. Набрання рішенням суду законної сили.
185. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження.
186. Особливості розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження.
187. Умови та порядок проведення заочного розгляду справи.

188. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
189. Порядок розгляду справ про видачу судового наказу.
190. Зміст судового наказу.
191. Скасування судового наказу.
192. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.
193. Поняття та сутність окремого провадження.
194. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження.
195. Порядок розгляду справ окремого провадження.
196. Поняття та сутність апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції.
197. Право апеляційного оскарження.
198. Строк на апеляційне оскарження.
199. Форма й зміст апеляційної скарги, порядок її подання.
200. Відкриття апеляційного провадження.
201. Апеляційний розгляд.
202. Повноваження суду апеляційної інстанції.
203. Постанова суду апеляційної інстанції.
204. Поняття та сутність касаційного провадження. Суд касаційної інстанції.
205. Право касаційного оскарження.
206. Строк на касаційне оскарження.
207. Форма й зміст касаційної скарги, порядок її подання.
208. Відкриття касаційного провадження.
209. Касаційний розгляд.
210. Повноваження суду касаційної інстанції.
211. Постанова суду касаційної інстанції.
212. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
213. Розгляд заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
214. Негайне виконання судових рішень.
215. Звернення судових рішень до виконання.
216. Відстрочення й розстрочення виконання. Зміна чи встановлення способу та порядку виконання.
217. Зупинення виконання судового рішення.
218. Поворот виконання рішення, постанови.
219. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
220. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.
221. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.
222. Право на звернення до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження.
223. Розгляд заяви про відновлення втраченого судового провадження.
224. Звернення суду України із судовим дорученням про надання правничої допомоги до іноземного суду.
225. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
письмових відповідей на атестаційному екзамені з цивільного права і цивільного процесу

Екзаменаційні завдання надаються студентам в тестовій формі, один білет містить 100 питань, до кожного з яких запропоновано 4 варіанти відповіді, один з яких правильний.

Загальна кількість балів складається шляхом підрахунку суми правильних відповідей на питання завдання, що виконано студентом. Загальна кількість балів, отримана студентом, переводиться у чотирьохрівневу шкалу оцінювання наступним чином:

- відмінно – 90-100 балів;
- добре – 70-89 балів;
- задовільно – 50-69 балів;
- незадовільно – 0-49 балів.